

A büntetékiszabás egységesítése Angliában és Walesben: tanulságok Magyarországnak?

A bírói mérlegelési jog körülhatárolása olyan próbatétel, amellyel valamennyi jogrendszernek szembe kell néznie, így az Angliában és Walesben honos common law rendszernek éppúgy, mint a Magyarországra is jellemző kontinentális jogrendnek. Ha a bíróságok túlságosan széles mérlegelési jogkört kapnak a büntetékiszabásban, az egyenlőtlenségekhez vezet – az évek folyamán ezzel a problémával többen is foglalkoztak (például Hogarth, 1971). Másfelől viszont, ha teljes egészében megvonjuk a mérlegelési jogkört, ahogyan az az abszolút határozott szankciók esetében történik, az igazságtalansághoz vezet. Bizonyos mértékű rugalmasság híján a bíróságok nem tudják figyelembe venni az egyedi tényezőket, de az enyhítő és súlyosbító körülményeket sem.

A megoldás a két szélsőség, azaz a széles körű mérlegelési jogkör és annak indokolatlan korlátozása között van. Ez általában a bíróságok számára megfogalmazott iránymutatások kialakítását jelenti. Az iránymutatás a büntetések nemére és tartamának kereteire tesz javaslatot, ám némi szabadságot is enged a bíróságoknak, hogy eltérjenek a javasolt ítélettől.

Az Egyesült Államokban immár harminc éve, Angliában és Walesben pedig egy évtizede működik ez a fajta strukturált ítélkezési gyakorlat (Roberts – Baker, 2007; Von Hirsch – Ashworth – Roberts, 2009). Magyarországon mindeddig nem honosodott meg ehhez hasonló rendszer.¹

A magyarországi ítélkezési gyakorlat számos problémája más európai jogrendszerekben is ismert. A feladatok közé tartozik a fogvatartottak számának (és a fogva tartás költségeinek) csökkentése, illetve a bűnelkövetőkre

¹ A magyar szankciórendszer alapvetően relatíve meghatározott, ez azt jelenti, hogy a szankció meghatározásának a feladata a törvényhozó és a bíróság között oszlik meg. A büntető törvénykönyv előírja az egyes bűncselekményekre vonatkozó szankció nemét, illetve mértéke alsó és felső határát. A szankciórendszer legutóbbi, 2009-es reformja után a szankciók alkalmazásának széles köre került a bíróság kezébe. – A ford.

vonatkozó szigorúbb bánásmódot követelő populista nyomással szembeni ellenállás (a magyar ítélkezési gyakorlat korábbi bemutatását lásd Bócz, 1995). A magyarországi börtönráta a legmagasabbak közé tartozik Nyugat-Európában, ezért a kormánynak arra kellene törekednie, hogy megnyugtató módon, kiszámítható elvek szerint csökkentse a fogvatartottak számát.

Más problémák azonban nem tekinthetők általánosnak az Európai Unió országaiban. A rövid tartamú szabadságvesztések Angliában és Walesben jelentenek problémát. Két-három hónap nem elegendő idő arra, hogy a fogvatartottakban olyan készségek alakuljanak ki, és olyan képességekre tegyenek szert, amelyek segítségével a későbbiekben elkerülhetik a visszaesést, mindazonáltal a végrehajtás rendkívül költséges. Emiatt javasolták sokan moratórium bevezetését a rövid tartamú szabadságvesztésekre, és ezért törölték el ezeket egyes területeken.

Angliában és Walesben a rövid – vagyis hat hónapnál rövidebb – időtartamra kiszabott büntetések teszik ki a szabadságvesztéssel járó ítéletek jelentős részét. A brit kormány részben emiatt vetette fel a közelmúltban az efféle szankciók eltörlését, bár az ez után elkészített konzultációs anyag végül elutasította ezt a reformkezdeményezést.

Ezzel szemben Magyarországon a fogvatartottak igen csekély hányadát teszik ki a rövid időtartamra ítélték: 2007-ben az összes fogvatartottnak mindössze öt százaléka kapott hat hónapnál rövidebb tartamú büntetést (Deák, 2008, 13. sz. táblázat).

Mindazonáltal, noha a fogvatartottak száma Angliában és Walesben az elmúlt évtizedben jelentős mértékben és folyamatosan emelkedett, a büntetés-végrehajtási intézmények túlszűfoltságát új objektumok építésével, illetve a kiszabott szabadságvesztés időtartamának csökkentésével sikerült elkerülni. A magyar börtönök viszont évek óta túlszűfoltak, bár e tekintetben történt némi előrelépés. Annak ellenére, hogy az ország börtöneiben összesen 12 556 férőhely van, 2008-ban átlagosan 14 805-en voltak őrizetben, ez 118 százalékos telítettség (Szalai – Deák, 2009). Ez még mindig igen magas arány ugyan, de a túlszűfoltság enyhülni látszik: a 2002. évi 157 százalékos csúcserőterhelésről 2009 végére fokozatosan a jelenlegi 127 százalékos szintre esett vissza (Centre for Prison Statistics, 2010).

További különbség mutatkozik a két ország között az előzetesen fogva tartottak számának összevetésekor. Angliában és Walesben viszonylag alacsony az előzetesen fogva tartottak száma, a teljes fogvatartotti létszám csekély hányadát teszi ki, miközben a szabadságvesztésre ítélték száma tovább emelkedik (Player – Roberts – Jacobson – Hough – Rowbottom, 2010). Ezzel szemben Magyarországon az előzetes fogva tartásban lévő terheltek száma az elmúlt években növekedett, miközben a letöltendő szabadságvesztésre ítélték száma változatlan maradt (Szalai – Deák, 2009). A börtönök túlszűfoltóságát nagyrészt az előzetesen fogva tartottak növekvő száma okozza.

A fogvatartottak számának alakulása Magyarországon

Az *International Centre for Prison Studies* legutóbbi, 2009-es statisztikái szerint Magyarországon átlagosan 14 353 szabadságvesztésre ítélt tölti a büntetését. Ez viszonylag magas arány ugyan egy hozzávetőleg tízmillió lakosú országhoz képest, de lényegesen alacsonyabb az évtized elején feljegyzettnél: 2001-ben ez a szám még 17 257 volt. Tulajdonképpen a büntetés-végrehajtási intézményekben fogva tartottak száma az 1990-es évek óta csökken (Kerezsi – Lévay, 2008).

Magyarországon százezer felnőtt lakosra 153 bebörtönzött jut (*International Centre for Prison Studies*, 2010). Ez nagyjából megfelel Anglia és Wales fogvatartotti rátájának, amely az elmúlt évtizedben a nyugati nemzetek között a legmagasabbak közé tartozott. A költségvetési megszorítások időszakában élénk érdeklődés mutatkozik a szabadságvesztéssel járó büntetések arányának csökkentése és a kevésbé költséges módszerek alkalmazása iránt.

A bírói mérlegelési jog alakítása e problémák jelentős részére megoldást kínál. De milyen típusú reformok csökkenthetik eredményesen a szabadságvesztések számát? Az elmúlt években több stratégia is született és ezek közül több meg is valósult (Roberts, 2005).

A legjobb megoldás a büntetés-kiszabási gyakorlat olyan strukturált irányítása, amelyet Anglia és Wales is alkalmaz, de más országokban, például Új-Zélandon is javasoltak már.

Ezt azonban szilárd elvi alapokra kell építeni, ehhez a legmegfelelőbb útmutatást Európában az Európa Tanács 1992-ben kiadott alapvető jelentőségű dokumentumában találhatjuk meg.

A büntetékiszabás európai elvei

Mint minden európai ország, így Magyarország büntetékiszabási reformtörekvéseiben is tükröződniük kell e fontos dokumentumban megfogalmazott elveknek. A büntetékiszabási szakértői különbizottság (Select Committee of Experts on Sentencing) *A büntetékiszabás egyöntetősége* címmel több olyan fontos követelményt állapított meg, amelyek következetesebbé teszik az ítélkezést (Európa Tanács, 1993; bővebben Ashworth, 2010a). Érdemes felidézni a legfontosabb javaslatokat:

- büntetékiszabási tartományok alkalmazása, amelyeken belül kell egy a bűncselekmény különböző – különféle enyhítő vagy súlyosbító körülmények lététől vagy hiányától függő – változataira kiszabható büntetésnek lennie, de meghagyják a bíróságnak az ettől való eltérés lehetőségét;
- „kiindulópontok” alkalmazása annak érdekében, hogy a bíróságok egységesen reagáljanak a törvénysértésre;
- a szabadságelvonnással járó büntetést végső eszköznek kell tekinteni, és ezért csak olyan esetekben szabad alkalmazni, amelyekben nyilvánvalóan semmilyen más büntetés nem felel meg;
- az aránytalan büntetékiszabás elkerülését segítő elveket kell megállapítani;
- a pénzbüntetések alkalmazásában tükröződniük kell az elkövető anyagi lehetőségeinek;
- a súlyosbító és enyhítő körülményeket következetesen kell figyelembe venni;
- a bíróságok számára elő kell írni, hogy indokolják meg a kiszabott ítéleteket.

A különbizottság javaslatainak a középpontjában a büntetékiszabás arányossága állt. A különbizottság kiemelte a törvénysértés súlyossága és a kiszabott büntetés szigora közötti arányosság elvének jelentőségét (Európa Tanács, 1993: 372).

A büntetés kiszabás kérdései Magyarországon

Más feladatok mellett a nyugati országoknak arra is választ kellett találniuk, hogy miként kerülhetik el a „büntető populizmust”, vagyis a büntetés kiszabás olyan gyakorlatát, amelyben aránytalanul súlyos ítéletek születnek anélkül, hogy a bűnmegelőzés ettől hatékonyabbá válna (Roberts – Stalans – Indermaur – Hough, 2003). A közvélemény igényeihez igazított ítélkezési politikára az elsőként az Egyesült Államokban, majd más országokban, így az Egyesült Királyságban és Ausztráliában is elfogadott *three strikes* törvények nyújtják a legismertebb példát.

A büntetés kiszabásra vonatkozó törvényhozás e visszás vonulata már Magyarországot is elérte. Új jogalkotási programja részeként a magyar Országgyűlés egy *three strikes* törvényt fogadott el, amely az erőszakos bűncselekményekért elítélt elkövetőkre vonatkozik. A magyar „három csapás” törvény azzal, hogy bizonyos feltételek mellett kötelezően előírja az életfogytig tartó szabadságvesztést, megtiltja a büntetőbíróóságok számára a szankciók egyediesítését.

A Magyar Helsinki Bizottság indítvánnyal fordult az Alkotmánybírósághoz, e szerint az új törvény sérti azt az alkotmányos alapelvet, hogy a büntetőjogi szankciókat a konkrét eset és az elkövető egyedi körülményeire tekintettel kell alkalmazni. Ebben az értelemben a törvény ugyancsak sérti az arányosság igen lényeges elvét, amely meghatározó szerepet játszik az Európa Tanács irányelveiben is (Magyar Helsinki Bizottság, 2010). A bizottság jelentésének egyik vezérelve az volt, hogy „a bíróság határozatának mindig az ügy egyedi körülményeihez és az elkövető személyi helyzetéhez kell igazodnia” (Európa Tanács 1993: 356).

A strukturált büntetés kiszabás Angliában és Walesben

A szakértői különbizottság talán legfontosabb javaslata az volt, hogy a tagállamok vezessenek be eszközöket a reformok végrehajtására, például alkalmazzanak úgynevezett kiindulópontokat. Az eszközök országonként eltérők lehetnek; egyik lehetőségként a különbizottság egy független büntetés kiszabási bizottság felállítására tett javaslatot.

Ilyet állítottak fel 1998-ban Angliában és Walesben Büntetéskiszabási Tanácsadó Testület (Sentencing Advisory Panel) néven. Ezt 2003-ban egy másik testület is követte, a Büntetéskiszabási Irányelvek Tanácsa (Sentencing Guidelines Council). Ezek a szervezetek azzal a céllal jöttek létre, hogy az Európai Bizottság 1993. évi ajánlásával összhangban a bíróságok számára kialakítsák és közvetítsék a büntetéskiszabás irányelveit, ezek között a büntetéskiszabási tartományokat és a kiindulópontokat (Ashworth, 2006; Ashworth – Wasik, 2010).

A 2009-es Coroners and Justice Act hatálybalépésével 2010-ben az angliai és walesi büntetéskiszabási gyakorlatban új korszak köszöntött be. A korábbi szervezeteket (a Büntetéskiszabási Tanácsadó Testületet és a Büntetéskiszabási Irányelvek Tanácsát) egy új testület, Anglia és Wales Büntetéskiszabási Tanácsa (Sentencing Council for England and Wales) váltotta fel. Az egységes szervezet létrehozása kétségtelenül elősegíti majd az irányelvek hatékonyabb kidolgozását és terjesztését.

A legutóbbi jogszabály nyomán sok minden megváltozott: a Büntetéskiszabási Tanács hatásköre például lényegesen kiterjedtebb, mint elődeié volt. A következőkben röviden áttekintjük a büntetéskiszabási irányelvek utóbbi időben történő alakulását Angliában és Walesben, majd néhány következtetést fogalmazunk meg Magyarország vonatkozásában.

A közelmúlt fejleményei

A 2009-es Coroners and Justice Act törvényben bevezetett reformok az utóbbi idők két fejleményére vezethetők vissza. Először is, Anglia és Wales börtönnépességének magas és egyre növekvő száma a szabadságvesztés alkalmazásának és a büntetéskiszabás irányelveinek felülvizsgálatára ösztönözte a kormányt (Carter, 2007). A második fejlemény egy olyan munkacsoport felállítása volt, amely azután az irányelvek teljesen új rendszerének bevezetése helyett a meglévők átalakítására tett javaslatot (Sentencing Commission Working Group, 2008). A munkacsoport elutasította az Egyesült Államok mintáját követő büntetéskiszabási mátrixokat, mivel azok túlságosan kötött természete nem felelt meg az ország büntetéskiszabási gyakorlatának.

Az új Büntetéskezabási Tanács feladatai

A 2009-es Coroners and Justice Act a magától értődő irányelvalkötő szerep mellett a feladatok széles körét állapítja meg az új tanács részére. A tanácsnak figyelemmel kell kísérnie saját irányelveinek működését és hatásait, valamint forrásértékelést kell közzétennie róla. Ezen kívül vizsgálnia kell, milyen tényezők befolyásolják a bírósági ítéleteket, milyen hatással vannak az irányelvek a büntetéskezabás következetességére, illetve hogyan hatnak a büntető igazságszolgáltatás iránti közbizalomra. Az új tanács valószínűleg elsőrendű kérdésként fogja kezelni a közbizalom erősítését.

Több szerző (Hough – Jacobson, 2008) szerint ez a büntetéskezabás irányelveit megalkotó testület egyik elsődleges funkciója. A büntetéskezabási tanácsoknak, bizottságoknak e szerint többet kell tenniük az irányelvek pusztá megalkotásánál és terjesztésénél: el is kell fogadtatniuk őket az ítékezésben érintettekkel és a nyilvánosság széles körével. A törvény szerint a tanács feladata az is, hogy „tudatosítsa az elkövető elítélésével összefüggő szempontokat [...], így különösen a különféle ítéletek költségvonatát és a visszaesés megelőzésében elért viszonylagos hatékonyságot”.

Mennyire kötelezők az angol büntetéskezabási irányelvek?

A 2009-es Coroners and Justice Act megváltoztatta a bíróságok büntetéskezabási gyakorlatára vonatkozó követelményeket. Minden iránymutatásokon alapuló rendszer kritikus pontja a bírói mérlegelési jog korlátozásának mértéke. Kötött rendszerekben a bírónak nincs lehetősége arra, hogy a meghatározott tartományon kívül eső szankciót hozzon, hacsak kivételes körülmények ezt nem indokolják. Ha viszont az irányelvek a megszabott tartományon kívül eső ítélezést túlságosan engedékenyen kezelik, nehéz garantálni az egységes büntetéskezabási gyakorlatot. Annak szemléltetésére, hogy miként változott a büntetéskezabás kötöttsége, hasznos lehet egy konkrét irányelv ismertetése.

Az alábbi táblázat összegzi a rablás esetén Angliában és Walesben alkalmazandó kötelező irányelv (*definitive guidelines*) büntetéskezabási tartományait.

Akárcsak a többi olyan bűncselekmény, amelyre kötelező irányelv (*definitive guidelines*) vonatkozik, ez is három további csoportra osztható a cselekmény súlya szerint:

Rablás besorolása	Kiindulópont	Büntetéskiszabási tartomány
Enyhe erőszak alkalmazása, vagy fenyegetés enyhe erőszak alkalmazásával és a dolog elvétele	Egy év szabadságvesztés	Három évig terjedő szabadságvesztés
Fegyver használata fenyegetés céljából, és/vagy az áldozatnak testi sértést okozó erőszak alkalmazása	Négy év szabadságvesztés	Két évtől hét évig terjedő szabadságvesztés
Jelentős mértékű erőszak alkalmazása és/vagy fegyver használata következtében az áldozat súlyos testi sérülést szenved	Nyolc év szabadságvesztés	Hét évtől tizenkét évig terjedő szabadságvesztés

Forrás: Anglia és Wales Büntetéskiszabási Tanácsa

A korábbi egységességi előírás

2009-ig Angliában és Walesben a következő egységességi előírás volt érvényben: a bíróságoknak az elkövető elítélésekor „figyelembe kell venniük valamennyi olyan irányelvet, amely az elkövető ügyére vonatkozóan lényeges” [Criminal Justice Act 2003 s. 172(1)]. Ugyane törvény 174. cikkelyének (2) szakasza kimondta: „Ha az irányelvek alapján egy bizonyos fajtájú vagy egy bizonyos tartományba eső szankció rendes körülmények között megfelelő lenne az adott törvénysértésre, de a kiszabott szankció ettől eltérő fajtájú vagy kívül esik ezen a tartományon, akkor a bíróság fejtse ki az eltérő fajtájú vagy a tartományon kívül eső szankció alkalmazásának indokait.” Azaz a bíróságnak egyszerűen a tanács irányelveire kellett tekintettel lennie („figyelembe kell vennie”), és csak az ezektől „eltérő” ítéletet kellett indokolnia.

Anglia és Wales bíróságainak új feladata

Ezek a rendelkezések élénk polémiát váltottak ki a 2009-es Coroners and Justice Act parlamenti vitája idején. A törvénytervezetnek az a változata, amelyet végül törvényként kihirdettek, a következőképpen fogalmaz:

A bíróság köteles

- (a) a büntetéskiszabás során az elkövető esetében releváns valamennyi büntetéskiszabási irányelvet követni, és
- (b) egy terhelt elítélésével összefüggésben, ha a bíró az ítélezésen kívül más tisztséget is betölt, valamennyi más tisztségének betöltése során köteles az adott tisztség szempontjából releváns összes ítélezési irányelvhez tartani magát, kivéve, ha a bíróság megítélése szerint ez ellentétben állna az igazságszolgáltatás érdekeivel.

Az új szövegezés lényegesen határozottabb, mint az, amelyet felvált. Így tehát ahelyett, hogy pusztán figyelembe kellene venniük a vonatkozó irányelvet, a bíróságoknak „követniük kell” valamennyi vonatkozó irányelvet. Az erélyesebb fogalmazást természetesen árnyalják azok a szövegrészek, amelyek mérlegelési jogkört adva engedik meg eltérő ítélet meghozatalát abban az esetben, ha a bíróság meggyőződése szerint az irányelv alapján hozott döntés ellentétes volna az igazságszolgáltatás érdekeivel.

A 2009-es Coroners and Justice Act törvény újdonsága az ezután következő részletező szakaszokban található. Idézzük fel a rablásra vonatkozó irányelvben megkülönböztetett három súlyossági fokozatot, amelyek különböző (bár egymást átfedő) időtartamú ítéleteket szabnak meg minden fokozathoz (lásd táblázat). A törvény 125(3) b) pontja szerint a bíróság feladata az, hogy az ítéletét a bűncselekményre rendelt teljes büntetéskiszabási tartomány keretein belül hozza meg, amely nem korlátozódik az azon belüli szűkebb tartományokra. Abban az esetben, ha a bíróság – igazságszolgáltatási érdekből – e teljes tartományon kívül hozza meg az ítéletét, ezt külön meg kell indokolnia. Ezek az új szabályok a bíróság figyelmét az irányelv alkalmazására fordítják, de a másik oldalról mérlegelési lehetőséget ad a konkrét ítélet meghozatalához.

Hová vezetnek ezek a fejlemények? Három következtetést nyugodtan levonhatunk. Először is, az új Büntetéskiszabási Tanács szélesebb hatásköre arra utal, hogy elődeinél nagyobb mértékben foglalkozik majd a közvélemény megszólításával. A tanács valószínűleg igyekszik majd ismeretterjesztő munkával alaposabban megismertetni a széles nyilvánossággal az ítélelhozatali folyamatot. Másodsor, Angliában és Walesben az egységesítés új rendszere nyomán valószínűleg fokozódik majd az az elvárás, hogy

a bíróságok a Büntetéskiszabási Tanács, illetve az elődei *kötelező irányelveivel* (*definitive guidelines*) összhangban álló ítéleteket hozzanak. Harmadszor, az új tanács feladata lesz az is, hogy átfogóbb képet alkosson a büntetéskiszabásról, ez javára válhat a jogalkotónak, a büntető igazságszolgáltatás szakembereinek, a bűncselekmények sértettjeinek és általában az ítélkezési folyamat valamennyi szereplőjének.

Következtetések

Mennyire relevánsak ezek a fejlemények Magyarország szempontjából? Mint ahogy említettük, Magyarországon az igazságszolgáltatás a kontinentális jogi hagyományon alapul, ítélkezési gyakorlata tehát számos tekintetben eltér az angliaitól és a walesitől. A nyugati demokráciákban, így az Egyesült Államokban és az Egyesült Királyságban is, az elmúlt esztendőök büntetőpolitikáját a punitív populizmus jellemezte. E megközelítés legszemléletesebb példáját a hírhedt *three strikes* törvények nyújtják. Magyarországnak és a kontinentális jogi hagyományon alapuló többi igazságszolgáltatási rendszernek ezért óvatosnak kellene lennie az amerikai-angol típusú büntetőpolitika átvételével.

Az Angliában és Walesben bevezetett irányelvek tapasztalatai azonban arra utalnak, hogy a büntetéskiszabási gyakorlat strukturált alakítása – egy büntetéskiszabási tanács, bizottság vagy más formáció irányítása alatt – Magyarországnak is javára válna. A büntetéskiszabási irányelvek alkalmazása következetesebbé teszi az ítélkezési gyakorlatot, egy erre szakosodott, bírókból és az ítélkezésben jártas más szakemberekből álló testület pedig megelőzheti, hogy a jogalkotás a „három csapás” törvényekhez hasonló populista jogszabályokat hozzon létre.

Irodalom

Ashworth, A. (2006): *The Sentencing Guideline System in England and Wales*. South African Journal of Criminal Justice, vol. 19

Ashworth, A. – Wasik, M. (2010): *Ten years of the Sentencing Advisory Panel*. In: Sentencing Guidelines Council and Sentencing Advisory Panel

- Ashworth, A. (2010a):** *Sentencing and Criminal Justice*. 5th ed. Cambridge University Press, Cambridge
- Ashworth, A. (2010b):** *Coroners and Justice Act 2009: Sentencing Guidelines and the Sentencing Council*. Criminal Law Review
- Bócz, E. (1995):** *Sentencing in Hungary*. Federal Sentencing Reporter, vol. 7
- Centre for Prison Studies (2010):** *Prison Brief for Hungary*.
http://www.kcl.ac.uk/depsta/law/research/icps/worldbrief/wpb_country.php?country=143
- Deák F. (szerk.) (2008):** *Évkönyv 2007. Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága*, Budapest
- Európa Tanács (1993):** *Consistency in Sentencing: Recommendation to Member States and Explanatory Memorandum*. Criminal Law Forum, vol. 4
Éves jelentés. www.sentencing.council.org
- Hogarth, J. (1971):** *Sentencing as a Human Process*. University of Toronto Press, Toronto
- Hough, M. – Jacobson, J. (2008):** *Creating a Sentencing Commission for England and Wales*. Prison Reform Trust, London
- Institute for Prison Studies (2010):** *Europa. Prison Population Totals*.
http://www.kcl.ac.uk/depsta/law/research/icps/worldbrief/wpb_stats.php?area=europe&category=wb_poptotal
- Kerezi, K. – Lévy, M. (2008):** *Criminology, Crime and Criminal Justice in Hungary*. European Journal of Criminology, vol. 5, no. 2
- Lord Carter (2007):** *Securing the Future: Proposals for the Efficient and Sustainable Use of Custody in England and Wales*. Ministry of Justice, London
- Magyar Helsinki Bizottság (2010):**
http://helsinki.hu/Fogvatartas_es_rendvedelem/Hirek/htmls/772
- Player, E. – Roberts, J.V. – Jacobson, J. – Hough, M. – Rowbottom, J. (2010):** *Remanded in Custody: An Analysis of Recent trends in England and Wales*. The Howard Journal of Criminal Justice, vol. 49
- Roberts, J. V. – Stalans, L. S. – Indermaur, D. – Hough, M. (2003):** *Penal Populism and Public Opinion. Lessons from Five Countries*. Oxford University Press, Oxford
- Roberts, J. V. (2005):** *Reducing Prison Populations: Exploring Alternative Strategies*. Journal of National and International Law Reform, vol. 86
- Roberts, J. V. (2006):** *Reducing the use of incarceration: A Review of Recent International Experiences*. Judicial Studies Institute Journal, vol. 5

Roberts, J. V. – Baker, E. (2007): *Sentencing in Hungary*. In: **Shoham, S. G. – Beck, O. – Kett, M. (eds.):** *International Handbook of Penology and Criminal Justice*. Routledge, New York

Sentencing Commission Working Group (2008): *Sentencing Guidelines in England and Wales: An Evolutionary Approach*. Sentencing Commission Working Group, London

Szalai T. – Deák F. (szerk.) (2009): *Évkönyv 2008*. Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága, Budapest

Von Hirsch, A. – Ashworth, A. – Roberts, J. V. (eds.) (2009): *Principled Sentencing. Readings on Theory and Policy*. 3rd ed. Hart Publishing, Oxford